Maastricht University

Inzage strafdossier in het kader van de WOB

Citation for published version (APA):

Spronken, T. N. B. M. (1998). Inzage strafdossier in het kader van de WOB. *Nieuwsbrief Strafrecht*, (8), 140-143.

Document status and date:
Published: 01/01/1998

Document Version:
Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

• A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
• The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
• The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

Link to publication

General rights
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

• Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
• You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
• You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the “Taverne” license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy
If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Download date: 20 Apr. 2024

toogd dat een rechterlijke terughoudendheid om het naadje van de kous te weten, in situaties waarbij de ontvankelijkheid van het OM staat of valt met het antwoord op de vraag of er van bewuste misleiding van de rechter of grove veronachtzaming van belangen van de verdediging sprake is, van een zekere vooringenomenheid getuigt. Uiteindelijk zijn dit soort wrakingsverzoeken het gevolg van de vrij machteloze positie van de verdediging informatie over de gang van zaken met betrekking tot de opsporing te krijgen. De verdediging is immers bij onwillige getuigen, in tegenstelling tot het OM, geheel afhankelijk van de rechter. Veel rechters zullen de mening toegedaan zijn dat dit maar goed is ook. Maar in een tijdperk waarin het vooronderzoek de uitkomst van het eindonderzoek bepaalt, is een dergelijke inbreuk op het beginsel van equality of arms, bezien vanuit het standpunt van de verdediging, onverteerbaar.

Taru Spronken

Inzage strafdossier in het kader van de WOB

Bij vonnis van 7 oktober 1997 werd het OM in een strafzaak tegen een Schoonhovense advocaat in de zogenaamde IGLO-zaak niet ontvankelijk verklaard. De Haagse deken was in verband met eventuele tuchtrechtelijke maatregelen geïnteresseerd in het strafdossier en vroeg hiervan afschriften bij het Rotterdamse parket. De hoofdofficier van justitie willigde dit verzoek in. Vervolgens verzocht de advocaat de President van de rechtbank Rotterdam in het kader van een voorlopige voorziening ex art. 8:81 Awb de hoofdofficier te verbieden de deken inzage te geven in de processen-verbaal. De President heeft beslist op 21 april 1998 en acht het toelaatbaar dat processen-verbaal aan de deken in het kader van de WOB worden verstrekt omdat het publieke belang van een goed functionerend balie in het geding is. De President maakt echter een uitzondering ten aanzien van medische stukken en onrechtmatig verkregen bewijs uit telefoontaps.

Beslissing rechtbank in strafzaak

De officier van justitie is in de strafzaak tegen de advocaat niet ontvankelijk verklaard omdat de rechter-commissaris de officier van justitie machtiging heeft verleend de telefoonnummers van de privé-aansluiting en het advocatenkantoor alsmede het GSM-nummer van de advocaat te tappen, terwijl de advocaat op dat moment formeel nog niet als verdachte werd aangemerkt en er tegen hem ook geen gerechtelijk vooronderzoek was geopend. Evenmin was er overleg geweest met de deken over de toepassing van dit dwangmiddel in verband met bescherming van derden. De officier van justitie beschikte ook niet over de toestemming van het College van Procureurs-Generaal om de advocaat als verdachte aan te merken. Daardoor werd de advocaat formeel de status van verdachte onthouden en werd zijn status als geheimhouder niet gerespecteerd. De rechtbank achtte deze gang van zaken niet alleen in strijd met de rechtstatelijke beginselen ter bescherming van rechtzoekenden die zich in vertrouwen moeten kunnen wenden tot een advocaat, maar ook in strijd met de belangen van de advocaat als rechtssubject. Deze belangen zijn, aldus de rechtbank, zo fundamenteel in het stelsel van het Nederlandse strafproces dat de schending daarvan dient te leiden tot niet-ontvankelijkverklaring van de officier van justitie in de als vrucht van het onrechtmatig handelen voortgebrachte zaak tegen de advocaat.

Zorgvuldigheid besluit tot verstrekken van afschriften

In het door de advocaat aangespannen bestuursrechtelijke kort geding stelt de President als eerste vast dat het procedureel juister ware geweest als de hoofdofficier ex art. 4:8 lid 1 Awb, voorafgaande aan zijn besluit, de advocaat en eventuele andere belanghebbenden in de gelegenheid had gesteld hun bedenkingen kenbaar te maken tegen het verstrekken van het dossier aan de deken. Dat was niet gebeurd. Op zichzelf kan een dergelijk gebrek in de bezwaarschriftprocedure worden hersteld, maar de President constateert dat het achteraf horen van belanghebbenden in gevallen waarin de gevraagde informatie reeds is verstrekt een zorgvuldige voorbereiding van een besluit illusoir maakt. Evenmin zorgvuldig is, dat de hoofdofficier tevoren niet precies duidelijk heeft gemaakt welke stukken van het omvangrijke IGLO-dossier aan de deken zouden worden verstrekt. De hoofdofficier heeft echter voorafgaande aan de zitting de stukken die hij voornemens was te verstrekken aan de President ter inzage gegeven en gegarandeerd dat namen, adressen en telefoonnummers van derden zouden worden gewist.

Beoordelingscriteria WOB en EVRM

De President beoordeelt het verzoek van de deken om inzage in het strafdossier in het kader van art. 8 EVRM en art. 10 lid 2 onder e en g van de WOB, namelijk de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van de advocaat en het voorkomen van oneven-redige benadeling van derden-betrokkenen en stelt dat hierin geen grond kan worden gevonden documenten betreffende een strafrechtelijke procedure niet te verstrekken. Hoewel degene die in het kader van de WOB om informatie verzoekt in beginsel geen belang hoeft te hebben, beoordeelt de President het verzoek van de deken in het kader van diens functie om toezicht uit te oefenen op het functioneren van de advocatuur. De medische gegevens van de advocaat die zich bij de stukken bevinden, dienen in het kader van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de advocaat niet aan de deken te worden verstrekt.

Onrechtmatig verkregen bewijs

Het meest interessante deel van de uitspraak heeft betrekking op de onrechtmatige telefoontaps. De President stelt dat in zijn algemeenheid de omstandigheid dat bewijs in strafrechtelijke zin onrechtmatig is verkregen, niet relevant is in het kader van de WOB-procedure en niet aan verstrekking in het kader van de WOB in de weg staat. Het feit dat die taps onrechtmatig zijn verkregen betekent op zichzelf ook niet dat daarvan in het tuchtrecht, bestuursrecht of in het kader van een civiele procedure geen gebruik zou mogen worden gemaakt. Degene die gebruik wil maken van dergelijk materiaal dient te beoordelen of in strijd wordt gehandeld met enig beginsel van behoorlijk bestuur, met name het zorgvuldigheidsbeginsel, door - in het onderhavige geval ten behoeve van een tuchtrechtelijke procedure - gebruik te maken van deze strafrechtelijk onrechtmatig verkregen bewijsmiddelen. Gebruik van dergelijke bewijsmiddelen is slecht dan niet toegestaan indien zij zijn verkregen op een wijze die zozeer indruist tegen hetgeen van een behoorlijk handelende overheid mag worden verwacht, dat dit gebruik onder alle omstandigheden ontoelaatbaar wordt geacht. Hoewel op deze beoordeling in het kader van een WOB procedure in beginsel niet vooruitgelopen dient te worden, is de President van mening dat in dit geval zodanig onbehoorlijk is gehandeld, dat het gebruik van de telefoontaps ontoelaatbaar moet worden geacht. Het publieke belang bij verstrekking wordt niet gediend, omdat deze stukken niet gebruikt mogen worden als bewijsmiddel. Onder deze omstandigheden verzet de persoonlijke levenssfeer van de advocaat zich tegen verstrekking van de telefoontaps. De voorlopige voorziening wordt toegewezen voorzover betrekking hebbende op de stukken betreffende de medische situatie van de advocaat en diens echtgenote en op de processen-verbaal van de telefoontaps op de telefoonnummers van de advocaat.

Bron: Beschikking President Arrondissementsrechtbank Rotterdam 21 april 1998, nr. VWOB 98/313.

· Regelgeving ·

Aanscherpingen Opiumwet

Bij de Eerste Kamer zijn twee wetsvoorstellen aanhangig die de de handhaving van de in de Opiumwet vervatte verboden aanscherpen. Het ene wetsvoorstel verhoogt de strafmaat voor het beroeps- of bedrijfsmatig telen van hennep, het andere geeft de burgemeester de bevoegdheid tot het sluiten van voor het publiek toegankelijke lokalen waarin drugs worden verhandeld.

De beroeps- of bedrijfsmatige hennepteelt

Wetsvoorstel 25 325 tot wijziging van de Opiumwet in verband met de invoering van een verhoogde strafmaat voor beroeps- of bedrijfsmatige hennepteelt sluit aan bij de verhoogde aandacht die in de OM-richtlijnen van 1996 (Stcrt. 187) wordt gegeven aan de bestrijding van de grootschalige illegale teelt van hennep en handel in cannabis (de 'nederwiet'). Voorgesteld wordt allereerst om in art. 3 lid 1 sub B van de Opiumwet het 'telen' van de middelen genoemd op lijst II bij de Opiumwet expliciet strafbaar te stellen en vervolgens om in art. 11 lid 3 nieuw een gekwalificeerde variant van deze strafbaarstelling op te nemen voor zover het betreft het 'in de uitoefening van een beroep of bedrijf' opzettelijk handelen in strijd met een in art. 3 lid 1 onder B gegeven verbod. Op deze gekwalificeerde variant komt een straf te staan van maximaal vier jaren gevangenisstraf of geldboete van de vijfde categorie (in plaats van twee jaren en een geldboete van de vierde categorie).
Hoewel de verhoogde strafmaat primair is bedoeld voor de teelt van hennep wordt in een adem meegenomen het thans al in art. 3 lid 1 onder B genoemde bereiden, bewerken, verwerken, verkopen, afleveren, verstrekken of vervoeren ervan. Het nieuwe art. 11 lid 3 ziet daarentegen niet op de in- en uitvoer van drugs (verboden in art. 3 lid 1 sub A Opiumwet). Tijdens de behandeling in de Tweede Kamer heeft de minister van Justitie daarover opgemerkt dat de grootschalige im- en export van softdrugs in de toekomst afdoende zal kunnen worden aangepakt met behulp van de in een ander wetsvoorstel voorgestelde verhoging van de strafmaat van art. 140 Sr (zie wetsvoorstel 25 638, besproken in Nieuwsbrief Strafrecht 1997, 2, blz. 7) in combinatie met de Opiumwet.
Invulling van het begrip beroeps- of bedrijfsmatig handelen wordt overgelaten aan de rechtspraak. Hierbij zal kunnen worden aangesloten bij de indicatoren die in de OM-richtlijnen worden genoemd, zoals het aantal planten, de wijze waarop de teelt plaatsvindt en het eventueel gebruik van technische hulpmiddelen.

Bestuursdwang bij overtreding Opiumwet

Wetsvoorstel 25 324 tot wijziging van de Opiumwet in veband met het creëren van de mogelijkheid voor de burgemeester om bestuursdwang toe te passen ter handhaving van de artt. 2 en 3 van de Opiumwet in voor het publiek toegankelijke lokalen en daarbij behorende erven (ook wel de Damoclesregeling genoemd) verschaft een wettelijke basis aan de (belangrijke) rol die het lokale bestuur in de praktijk reeds speelt bij de handhaving van de Opiumwet. In een nieuw art. 13b Opiumwet wordt de burgemeester bevoegd verklaard tot het toepassen van bestuursdwang indien in voor het publiek toegankelijke lokalen een door de Opiumwet verboden middel wordt verkocht, afgeleverd of verstrekt dan wel daartoe aanwezig is. Dit komt neer op een sluitingsbevoegdheid, waarover gemeenten thans slechts via een omweg kunnen beschikken, namelijk op grond van een gemeentelijke (overlast)verordening of het openbare-orde-instrumentarium van art. 174 Gemeentewet. Voor de toepassing van die instrumenten dienen ze echter aan te tonen dat sprake is van een (dreigende) verstoring van de openbare orde dan wel aantasting van het woon- en leefklimaat in de gemeente. Voor toepassing van de nieuwe bestuursdwangbevoegdheid is het plegen van handelingen in strijd met de Opiumwet op zichzelf reeds voldoende grond voor optreden van de burgemeester.
Het nieuwe art. 13b ziet zowel op de handel in softdrugs als op die in harddrugs. Sluiting is mogelijk van alle 'voor het publiek toegankelijke lokalen en daarbij behorende erven'. Woningen en andere niet voor het publiek toegankelijke lokalen kunnen onder omstandigheden overigens reeds worden gesloten op basis van het recentelijk ingevoerde art. 174a Gemeentewet. Op de toepassing van art. 13b Opiumwet is - uiteraard - afdeling 5.3 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.
Bron: zie voor wetsvoorstel 25 324 Kamerstukken I en II, vergaderjaar 1996-1997, en voor wetsvoorstel 25 325 Kamerstukken I en II, vergaderjaar 1996-1997.

· Rechtspraak ·

109

Hozee v. Nederland; berechting binnen een redelijke termijn als bedoeld in art. 6 lid 1 EVRM

Europees Hof voor de Rechten van de Mens 22 mei 1998 (Mrs Bernhardt, Pettiti, Loizou, Freeland, Wildhaber, Repik, Jambrek, Lohmus, Van Dijk)

Naar aanleiding van een onderzoek bij een andere vennootschap hebben de fiscale autoriteiten gedurende de jaren 1981 tot en met 1984 de administratie onderzocht van twee vennootschappen waarvan verzoeker bestuurder was. Op 31 december 1981 is aan die vennootschappen een aanvullende aanslag ter zake van verschuldigde belasting en premies sociale verzekeringen opgelegd met een verhoging van 100%. Als gevolg van het onderzoek is verzoeker als verdachte verhoord door de FIOD en wel voor het eerst op 14 juni 1984. Er is toen ook beslag gelegd op zijn administratie. Verzoeker is op 8 mei 1985 gearresteerd en vervolgens op 17 juni 1985 onder voorwaarden ontslagen uit de voorlopige hechtenis. Op 10 mei 1985 is tegen hem een GVO geopend dat in januari 1989 is gesloten. Gedurende het voorbereidend onderzoek zijn ongeveer 70 personen gehoord door de FIOD. De RC heeft vervolgens nog eens 25 getuigen en 3 deskundigen gehoord, de meesten op verzoek van verdachte. De Rechtbank heeft uitspraak gedaan in de zaak op 10 augustus 1989, het Gerechtshof op 11 juli 1991. Verzoeker werd beschuldigd van deelname aan een criminele organisatie en van valsheid in geschrift, vijf maal gepleegd. Hij is uiteindelijk veroordeeld voor valsheid in geschrift, drie maal gepleegd, tot een gevangenisstraf van zes maanden, waarvan drie maanden voorwaardelijk, en een geldboete van *f* 25.000. Het cassatieberoep is door de Hoge Raad verworpen op 1 december 1992. Het aanvangstijdstip van de redelijke termijn als bedoeld in art. 6 lid 1 EVRM valt op het moment dat ten aanzien van iemand sprake is van een 'charge'. Daarvan kan sprake zijn vanaf de dag van iemands arrestatie, vanaf het ogenblik dat een officiële mededeling wordt gedaan dat iemand wordt vervolgd of dat een voorbereidend onderzoek wordt geopend of dat een verdenking bestaat en onder omstandigheden ook indien een fiscale boete of een verhoging daarvan wordt opgelegd. In het onderhavige geval bestond voor verzoeker echter geen reden te veronderstellen dat toen een aanslag werd opgelegd aan de door hem bestuurde vennootschappen hij zelf verdacht was. Bovendien leidt het opleggen van een fiscale boete niet tot een strafrechtelijke procedure indien niet sprake is van de omstandigheden die de interventie van de FIOD rechtvaardigen. Verzoeker had verder in de periode van 1981 tot en met 1984 geen reden om te veronderstellen dat hij zelf voorwerp van onderzoek was en hij werd in